

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET
Danila Bojovića bb
P.f. 91
81402 Nikšić
Crna Gora

UNIVERSITY OF MONTENEGRO
FACULTY OF PHILOLOGY
Danila Bojovića bb
P.O. Box 91
81402 Nikšić
Montenegro

Tel.: +382 40 224 008, 243 912, Fax: +382 40 224 008, www.filoloski.ac.me, e-mail: filoloski@ac.me

No 01-593
Datum 31.05.2017.

UNIVERZITET CRNE GORE
CENTAR ZA STUDIJE I KONTROLU KVALITETA
Odbor za monitoring magistarskih studija

Poštovani,

Komisija za magistarske studije Filološkog fakulteta, u sastavu: prof. dr Sonja Nenezić, predsjednik, doc. dr Milica Vuković, član, i doc. dr Spomenka Delibašić, član, dala je saglasnost na prijavu teme magistarskog rada pod nazivom:

Međujezički transfer igre riječi u audiovizuelnim sadržajima – na primjeru američkih komedija situacije (sitkoma)

kandidatkinje Ive Erceg, br. indeksa 8/13, SP Prevodilaštvo, smjer: Engleski jezik.

Slijedeći dalju proceduru, prijavu dostavljamo Odboru za monitoring magistarskih studija da o njoj da mišljenje.

Predsednik za nastavu
Prof. dr Sonja Nenezić

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET NIKŠIĆ
Vijeću Filološkog fakulteta

Prijava teme magistarskog rada

Na osnovu člana 22, st. 2 i 4, i člana 23. *Pravila studiranja na postdiplomskim studijama* podnosim prijavu teme magistarskog rada iz predmeta Teorija prevođenja.

Temu za izradu magistarskog rada predlažem u dogovoru sa predmetnim nastavnikom Doc. dr Jelenom Pralas.

Prijava sadrži: biografiju, naziv i kratku razradu teme, strukturu rada i obrazloženje, na koje je saglasnost dao, svojim potpisom, nastavnik na odabranom predmetu.

Kao mentora za izradu magistarskog rada predlažem Doc. dr Jelenu Pralas čiju pisanu saglasnost prilažem uz prijavu.

U Nikšiću, 15. V 2017.

Ime i prezime studenta, broj indeksa

Iva Erceg 8/13

Potpis studenta

Iva Erceg

Studijski program

Engleski jezik - prevodilaštvo

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRIJAVLJENO: 15.05.2017.			
ORG. JED.	BROJ	PRILOG	VAJEDNOST
01	501		

1.BIOGRAFIJA KANDIDATA

Lični podaci

Ime i prezime

Iva Erceg

Datum i mjesto rođenja

29.09.1990, Zagreb

Adresa

Tripovići 336, Tivat

Broj telefona

(+382) 67 884 295

E-mail

iva_erceg@yahoo.com

Obrazovanje

- 2014 – 2015 Specijalističke studije, prosvjetno-pedagoški smjer – Filološki fakultet, Nikšić
- 2013 – Magistarske studije, prevodilački smjer – Institut za strane jezike, Podgorica
- 2012 – 2013 – Specijalističke studije, prevodilački smjer – Institut za strane jezike, Podgorica
- 2009 – 2012 – Osnovne studije, poslovni engleski – Fakultet za strane jezike, Univerzitet Mediteran, Podgorica
- 2005 – 2009 – Gimnazija Kotor
- 1997 – 2005 – Osnovna škola „Drago Milović“, Tivat

Radno iskustvo

April 2016 – Novembar 2016 - predstavnik u odnosima s gostima, Explore Montenegro, Herceg Novi

Januar 2014 – Oktobar 2014 - prevodilac pripravnik, VM KOD d.o.o, Podgorica

Jun 2013 – Oktobar 2016 - asistent u istraživanju, Total Golf Construction

2. TEMA

Naziv teme

Međujezički transfer igre riječi u audiovizuelnim sadržajima

- na primjeru američkih komedija situacije (sitkoma) -

Kratka razrada teme

U našem naučno-istraživačkom radu bavićemo se međujezičkim transferom igre riječi u audiovizuelnim sadržajima.

Sam termin međujezički transfer ili međujezičko titlovanje označava vrstu audiovizuelnog prevođenja, u kojoj se, kako navodi Jorge Diaz Cintas, ide korak dalje od prevođenja jer ne dolazi samo do zamjene izvornog teksta prevodom, već, pošto je riječ o titlovanju, izvorni i prevedeni materijal egzistiraju u isto vrijeme u audiovizuelnim sadržajima. Uz to pored prevođenja sadržaja sa jednog jezika na drugi ti sadržaji se prenose i u drugom obliku tj. drugom semiotičkom sistemu – iz usmenog u pisani. Postoje određena pravila po kojima takvi transferi treba da se odvijaju, što ovakvo prevođenje čini specifičnim i drugačijim od svih drugih vrsta prevođenja.

Uklapanje igre riječi u takav kontekst posebno je zahtjevno imajući u vidu na čemu se zasniva ova potkategorija humora. Pregledom karaktersitka i podjela fenomena igre riječi planiramo da damo mali doprinos naučnom istraživanju u ovoj oblasti.

Korpus američkih komedija situacije koji smo odabrali omogućuje nam da analiziramo međujezičke transfere igre riječi prateći savremene trendove u načinu postavljanja prevoda i vidimo jesu li teorijski predložene strategije prevođenja igre riječi, audiovizuelnog prevođenja, ali i prevođenja uopšte dovoljno sveobuhvatne da opišu realnost igre riječi u govoru i kako se mogu objediniti da olakšaju poduhvat međujezičkog transfera igre riječi.

Pristup analizi našeg kopusa svrstava ovaj rad u jednu od osnovnih oblasti istraživanja u translatologiji, koju Williams i Chesterman nazivaju *analiza teksta i njegovih prevoda*, a metoda koju ćemo koristiti obuhvata analizu izvornog teksta kroz njegovo poređenje sa prevodom.

3. STRUKTURA RADA

Osnovnu strukturu rada čine tri glavne komponente - uvod, razrada i zaključak. Uz predstavljanje strukture rada u uvodnom dijelu izložićemo svrhu i cilj našeg istraživanja i obrazložiti odluku da istraživanje utemeljimo na korpusu za koji smo se opredijelili.

Razradu ćemo razložiti na pet djelova od kojih ćemo se u prvom dijelu fokusirati na pregled literature i istraživanja u oblasti koja je predmet našeg rada i od koje u istraživanju polazimo. Drugi dio posvetićemo audiovizuelnom prevođenju, njegovim specifičnostima, ograničenjima i zastupljenosti. Treći dio bavi se fenomenom humora i njegovom podvrstom – igrom riječi, a obrazlaže se i sveobuhvatna taksonomija korišćena za svrhe našeg istraživanja. U četvrtom dijelu razrade igru riječi kao kategoriju smještamo u okvire studija prevođenja i govorimo o opštim i posebnim strategijama prevođenja za prevođenje humora i igre riječi kao jedne od njegovih potkategorija. Konačno, u petom dijelu razrade analiziraćemo odabrani korpus.

U zaključnom dijelu rada iznijemo rezultate sprovedene analize i pružiti rezime svega pomenutog.

4. OBRAZLOŽENJE

Obrazloženje naziva rada

Naziv rada transparentno upućuje na predmet istraživanja u širem i užem smislu. Glavni fokus rada jeste analiza igre riječi u odabranim komedijama situacije (sitkomima) i njenih prevoda. Međutim, kako bismo došli do same srži istraživanja, potrebno je da krenemo od uopštene slike. Prevođenje igre riječi u sitkomima jeste kategorija koja predstavlja sintezu audiovizuelnog prevođenja, odnosno međujezičkog titlovanja i humora. Stoga, potrebno je da govorimo o karakteristikama samog audiovizuelnog prevođenja i humoru kao natkategoriji igre riječi kako bismo čitaocu na jasan način predstavili kompleksni zadatak prevođenja pomenutih sadržaja i pružili mu osnove za bolje razumijevanje fokusa istraživanja. Smatramo da odabrani naziv rada pruža jasnu sliku o temi rada. Termin međujezički transfer upotrijebljen je u nazivu rada kako bi se od samog naziva istaklo da nije riječ samo o prevođenju nego, kao što je već navedeno sinhronizovanom postojanju originala i prevoda na ekranu, kao i transferu iz jednog semiotičkog sistema u drugi.

Predmet istraživanja

Predmet istraživanja ovoga rada jeste međujezički transfer igre riječi. Stoga se rad fokusira najprije na fenomen humora i njegovu potkategoriju - igru riječi, koja je predmet izuzetno značajnog broja istraživanja i analiza. Potreba za objašnjenjem humora vuče korjene još iz antičke Grčke. Vjekovima su mislioci pokušavali da objasne i definišu fenomen humora, te je on našao svoje mjesto u mnogim disciplinama, kao što su: filozofija, antropologija, medicina, psihologija, književnost, i za nas najvažnije – lingvistika i teorija prevođenja. Jedan od najznačajnijih osvrti na humor od samog njegovog pomena, pa do savremenog doba pružio je Attardo, na čijem će se djelu *Linguistic Theories of Humour* zasnivati i naš rad. On je nanovo objasnio opštepriznate teorije humora, ukazao na njihov značaj s aspekta lingvistike, te približio kompleksnost humora čitaocima, podjelivši njegovo semantičko polje na: satiru, ironiju, igre riječi, šalu, ismijevanje, sarkazam, zadirkivanje, praktičnu šalu, duhovitu opasku, komiku, hir i besmislicu. Bavljenje svim ovim vrstama humora izašlo bi iz okvira kojima je ograničen jedan

rad ovakvog tipa, te smo se odlučili da za sami fokus istraživanja odaberemo kategoriju humora koja se smatra najzahtjevnijom sa stanovišta Teorije prevođenja – kategoriju igre riječi. Za objašnjenje fenomena igre riječi, polazište nam je takođe Attardov rad, ali i naučni radovi iz oblasti Teorije prevođenja, kao npr. *Wordplay as a translation problem – a linguistic perspective* autora Dirka Delabastite.

Igra riječi jezičko je sredstvo koje mnogi poznati pisci koriste kako bi svom štivu dodali još jednu dimenziju i ostavili jači utisak na čitaoca. Još uvijek je sa istim ciljem prisutna u književnosti, novinskim člancima, marketingu, na filmu, kao i u svakodnevnom govoru. Sveprisutnost u modernom društvu i karakteristike koje igru riječi čine zanimljivom i izazovnom za prevođenje učinile su da analize ove kategorije humora dobiju značajno mjesto u naučnim radovima iz oblasti translatologije. Danas, u velikoj mjeri, humorsitičke serije nude mogućnost istraživanja ovog fenomena, te su odabrane za korpus našeg rada.

Ovakvim odabirom korpusa dotičemo se još jedne kategorije – audiovizuelnog prevođenja. Audiovizuelno prevođenje privlači posebnu pažnju sredinom 90-ih godina 20. vijeka sa širenjem dostupnosti materijala za analizu i sve većom pristupnošću televizije, bioskopa i videokaseta u svakodnevnom životu. Danas se audiovizuelni sadržaji najviše prate putem interneta zbog mogućnosti da im se pristupi u bilo koje doba i bez ograničenja. Ovakva mogućnost nije samo privilegija poliglota ili gledalaca na čijem su jeziku postavljeni sadržaji, već i mnogo širem krugu gledalaca zahvaljujući prevodiocima volonterima koji postavljaju prevode filmova i serija. To je slučaj i na našim prostorima gdje se prevodi različitih sadržaja mogu naći na posebnim sajtovima, od kojih je u regionu jedan od najposjećenijih *Titlovi.com* koji je 2013. godine brojao preko milion jedinstvenih mjesečnih posjeta. Ovi podaci su razlog zbog kojeg smo za korpus prevođa serija odabrali upravo prevode sa ovog sajta. U želji da se u radu vodimo metodom komparacije više različitih prevoda i izvornog teksta koju su opisali Williams i Chesterman, u analizi koristimo i sopstvene prevode cjelokupnog korpusa.

Za korpus rada odabrali smo predstavnike posebnog podžanra televizijske humorističke serije – komedije situacije, ili, popularno – sitkoma. Razlozi zbog kojih američki sitkom smatramo pogodnim za analizu koju želimo da sprovedemo su višestruki:

- epizode sitkoma grupisane su po sezonama, a svaka sezona, po pravilu, sadrži najmanje trinaest epizoda, što nam daje jedan bogati korpus (za razliku od britanskog sitkoma gdje sezone sadrže znatno manji broj epizoda);
- epizoda sitkoma traje između dvadeset i trideset minuta. Kako je cilj sitkoma da nasmiје gledaoce, karakteriše ih zgusnuti humor, te u dijalozima jedne epizode možemo naići na makar jedan primjer predmeta našeg interesovanja;
- iako se radnja odvija po prethodno napisanom i uvježbanom scenariju, komunikacija ima obilježja neformalnog diskursa stvarnog života, što nam, na neki način, daje uvid u spontani humor svakodnevnog govora koji je izuzetno teško zabilježiti sa ciljem sastavljanja korpusa.

Sitkomi, čijih smo po trinaest epizoda odabrali za analizu su: Brooklyn 9-9, Community (Klub otpisanih), The Big Bang Theory (Štreberi) i Modern Family (Moderna porodica). Odabrane epizode izdvojili smo jer su igre riječi u tim epizodama ili bile više zastupljene u odnosu na druge epizode, ili su nam djelovale zanimljivo za prevođenje. Razlog zbog kojeg smo za korpus odabrali više sitkoma zasniva se na pretpostavci da jedan autor može biti sklon prečestoj upotrebi jedne vrste humora ili, konkretno, igre riječi što nije pravi pokazatelj realne situacije. Četiri primjera različitih autora pružaju veći stepen raznovrsnosti i kompletniju predstavu o učestalosti (vrste) igre riječi u serijama, što utiče na bolju utemeljenost i vjerodostojnost istraživanja, analize i zaključaka, odnosno cjelokupnog rada.

Na primjeru ovih sitkoma identifikovaćemo igre riječi, metodom komparacije pokušaćemo uočiti postoje li određeni obrasci prevođenja kojima se vode oba prevoda izvornog teksta, te opisati strategije koje su korišćene za prevođenje. Treba naglasiti da nećemo davati vrijednosne sudove o kvalitetu zvaničnih prevoda, međutim naši će prevodi biti praćeni komentarima vodeći se još jednom metodom opisanom u Williams/Chesterman istraživanju – prevod sa komentarima.

Hipoteza s obrazloženjem

Nakon detaljnog proučavanja literature koja objašnjava fenomen igre riječi i daje predloge za njeno prevođenje, literature koja objašnjava audiovizuelno prevođenje, kao i pregleda korpusa na izvornom jeziku i shvatanja samog cilja i svrhe humorističkih serija - rad zasnivamo na hipotezi da će, uprkos prevodilačkim ograničenjima koja postavlja sama priroda audiovizuelnih sadržaja i drugačijoj realnosti koja okružuje izvorni jezik, igre riječi u najvećoj mjeri biti prevedene tako da i u ciljnom tekstu zadrže element humora, dok će slučajevi u kojima je takav prevod izostao biti rijetkost.

Svrha i cilj istraživanja

S novim milenijumom bilježi se značajan porast u proizvodnji sitkoma, a imajući u vidu čovjekovu praiskonsku potrebu za humorom, realnost našeg vremena gdje su ljudi često u potrazi za nečim što će im smijehom skrenuti pažnju sa svakodnevnog života i tendenciju produkcijskih kuća da profitiraju na tome, možemo pretpostaviti da će produkcija ovakvih audiovizuelnih sadržaja rasti, a sa njom i potreba za njihovim prevođenjem.

Svrha našeg istraživanja sastoji se iz nekoliko faza, ili nekoliko zasebnih ciljeva. Pozadinski cilj jeste da pregledom po trinaest epizoda četiri popularna američka sitkoma uverimo koja vrsta igre riječi je najzastupljenija kako bismo pružili prevodiocima statistički potkrijepljeni uvid u to kakvu vrstu igre riječi mogu očekivati u ovakvim tekstovima. Glavni cilj jeste da opišemo same postupke prevođenja oslanjajući se na već postojeću literaturu i metodom komparacije prevoda vidimo da li se u različitim prevodima istog teksta može uočiti određeni obrazac prevođenja. Krajnji cilj jeste da se ovim radom podigne svijest stručne javnosti o prevođenju humora i doprinese promišljenijem pristupanju u prevođenju igre riječi kao njegove potkategorije.

Metode koje će se primijeniti

Za sticanje naučnog saznanja koje nam je potrebno kako bismo razradili naše istraživanje neophodno je primijeniti određene metode. Prva metoda koju ćemo primijeniti odnosi se na odabir i pregled korpusa, te predstavlja metodu prikupljanja podataka. Metodom specijalizacije odredićemo čime planiramo da se bavimo, te ćemo na osnovu već postojećih opštih teorija doći do onoga što je bitno za naše istraživanje. Metodom obrade podataka i komparativnom metodom analiziraćemo prikupljeni korpus koji predstavlja jednu složenu cjelinu. Metodom generalizacije izvući ćemo zaključak o našem istraživanju. U procesu istraživanja koristiće se i metode indukcije i dedukcije.

Sadržaj rada

Apstrakt

1. Uvod
 - 1.1. Svrha i cilj istraživanja i odabir korpusa
 - 1.2. Struktura rada
2. Teorijska podloga
 - 2.1. Kratka jezička istorija filma
 - 2.2. Audiovizuelno prevođenje – specifičnosti i ograničenja
 - 2.3. Humor- teorije, podjele i kultura
 - 2.3.1. Igra riječi kao specifičan vid humora
 - 2.3.2. Podjele igre riječi
3. Značaj izučavanja igre riječi za Teoriju prevođenja – uvid u strategije prevođenja
4. Analiza korpusa
 - 4.1. Kontekst korpusa
 - 4.2. Fonološka igra riječi
 - 4.3. Morfološka igra riječi
 - 4.4. Sintaksička igra riječi
 - 4.5. Semantička igra riječi

4.6. Rezultati analize

5. Zaključak

Popis osnovne literature

Linguistic Theories of Humor, Salvatore Attardo

- Multidimensional Translation: Semantics Turned Semiotics, Henrik Gottlieb
- Audiovisual Translation: Language transfer on screen, Jorge Diaz Cintas & Gunilla Anderman
- Between Text and Image: Updating research in screen translation, Delia Chiaro, Christine Heiss & Chiara Bucaria
- New Trends in Audiovisual Translation, Jorge Diaz Cintas
- Wordplay as a Translation Problem: A linguistic perspective, Dirk Delabastita
- Translation and the Mass Media, Dirk Delabastita
- The Map: A Beginner's Guide to Doing Research in Translation Studies, J. Willimas & A. Chesterman

Saglasnost na obrazloženje teme

Ime i prezime nastavnika

Doc. dr Jelena Pralas

Potpis nastavnika na odabranom predmetu

_____

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET NIKŠIĆ
Vijeću Filološkog fakulteta

Saglasnost za prihvatanje mentorstva

Prihvatam mentorstvo za izradu magistarskog rada pod naslovom *Medujezički transfer igre riječi-na primjeru američkih komedija situacije (sitkoma)*, studentkinje Ive Erceg.

U Nikšiću, 16. 4. 2011

Ime i prezime nastavnika

Doc. dr Jelena Pralas

Potpis nastavnika

Jelena Pralas

Univerzitet Crne Gore

Centar za studije i kontrolu kvaliteta

Telefon: +382 20 414 252

e-mail: office@qas.ac.me

www.qas.ac.me

**KOMISIJA ZA POSLIJEDIPLOMSKE STUDIJE
FILOLOŠKI FAKULTET
-PREDSJEDNIKU KOMISIJE -**

Na sjednici održanoj dana 16.06.2017. godine, u vezi sa prijavom teme magistarskog rada pod nazivom „**MEĐUJEZIČKI TRANSFER IGRE RIJEČI U AUDIOVIZUELNI SADRŽAJIMA-NA PRIMJERU AMERIČKIH KOMEDIJA SITUACIJE (SITKOMA)**“, kandidata **Ive Erceg**, Odbor za monitoring **magistarskih studija**, u skladu sa nadležnostima definisanim članom 13 Pravilnika o organizaciji i radu sistema za osiguranje i unapređenje kvaliteta na Univerzitetu Crne Gore, daje sljedeće

MIŠLJENJE

Prijava teme magistarskog rada ima eksplicitno iskazane sve elemente propisane članom 23 Pravila studiranja na poslijediplomskim studijama. Predlaže se sprovođenje dalje procedure. Komisija za poslijediplomske studije treba da prati dalji tok izrade magistarskog rada i usklađenost sa predloženom prijavom.

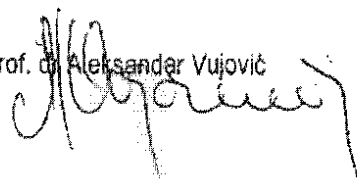
Napomena: Odbor je konstatovao da literaturu treba dopuniti novijim naučnim radovima iz međunarodnih časopisa.

Podgorica, 16.06.2017.

Broj: 013-1434/1

ODBOR ZA MONITORING MAGISTARSKIH STUDIJA:

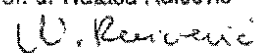
Prof. dr. Aleksandar Vujović

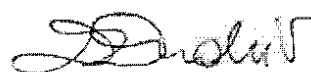
Prof. dr. Ljiljana Kaščelan

Prof. dr. Nataša Raičević

Doc. Dubravka Drakić

Prof. dr. Žarko Dašić

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

PRIJEDLOG KOMISIJE ZA OCJENU PODOBNOSTI TEME I KANDIDATA

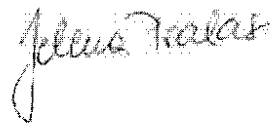
Obraćam se Vijeću Filološkog fakulteta sa prijedlogom komisije za ocjenu podobnosti teme "Međujezički transfer igre riječi u audiovizuelnim sadržajima na primjeru američkih komedija situacije (sitkoma)", za izradu magistarskog rada kandidatkinje Ive Erceg.

Predlažem Komisiju u sljedećem sastavu:

1. Prof. dr Igor Lakić, Filološki fakultet, predsjednik
2. Doc. dr Olivera Kusovac, Filološki fakultet, član
3. Doc. dr Jelena Pralas, Filološki fakultet, mentor

S poštovanjem,

Doc. dr Jelena Pralas

U Nikšiću, 21. juna 2017. godine